

INTERDISCIPLINARY APPROACHES OF STUDYING THE PSYCHOSOMATIC INDICATORS OF DISABLED PEOPLE FOR THE AIMS OF MEDICAL PROGRAMMING AND ROBOTICS

Galina Bogdanova¹, Liana Galabova²

¹ Institute of Mathematics and Informatics at BAS, Sofia, Bulgaria

² Free Researcher, Sofia, Bulgaria

galina@math.bas.bg, lianagalabova@abv.bg

Abstract: Constrained public reflection on the regression of global critical epidemic situation of spring 2020 provoked visible recent peak of the interest in advisability of direction of cultural priorities to robotics, not only in the fields of health and social care. Necessity of sufficient experience in socio-medical research and practice for achievement of quality innovations in the fields of medical software programming and robotics, recently could be most adequately expressed in mass direct measurements of psychophysical indicators of population on considered and new criteria and with regard of direct public advantages in particular pandemic conditions and in hardly prognosable sociocultural parameters of near future.

Keywords: Accessibility; Disabilities; Indicators; Measurements; Medicine; Software Robotics; Healthcare; Social Care, Labour Adaptation; Human Rights; Pandemics

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ПОДХОДИ НА ПРОУЧВАНЕ НА ПСИХОСОМАТИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ НА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ ЗА ЦЕЛИТЕ НА МЕДИЦИНСКОТО ПРОГРАМИРАНЕ И РОБОТИКАТА

доц. д-р инж. Галина Богданова¹, Лиана Гълъбова²

¹ Институт по математика и информатика към БАН, София, България

² Свободен изследовател, София, България

Резюме: Изострената публична рефлексия на развилата се през пролетта на 2020 година глобална кризисна епидемична ситуация предизвиква видимия днешен пик на интереса към целесъобразността от насочване на културните приоритети към роботиката, не само в областта на здравеопазването и социалните грижи. Необходимостта от достатъчен изследователски и практически социално-медицински опит за осъществяването на качествени иновации в областта на медицинското програмиране и роботика, понастоящем най-адекватно може да се изрази в

масови непосредствени измервания на психо физическите показатели на населението по общоприети и нови критерии и с оглед на преки обществени ползи в конкретните пандемични условия и в трудните за прогнозиране социокултурни параметри на близкото бъдеще.

Ключови думи: *достъпност, увреждания, показатели, измервания, медицина, програмиране, роботика, здравеопазване, социални грижи, трудова адаптация, човешки права, пандемия*

Здравеопазването и социалните грижи са един от обществените сектори представителни за цялостното текущо глобално културно състояние на населението като човечество. След досегашния застрашителен пик на миграциите надминаващи по острота и безизходност съвременните военни конфликти и бързо развиващото се състояние на високотехнологичните системи за сигурност, стереотипът на регионалното социално неравенство изразен чрез сентенцията: „Мизерията създава таланти“ все по-малко може да се отнесе към цивилизацията, която постепенно се оформя след постмодерното информационно общество. Трудността да се охарактеризира и дефинира прогнозирания цивилизационен скок фокусира обществените тенденции чрез пандемия простираща се във времето не повече от един сезон, предстои да се разреши на първо място чрез отпадане на повечето от културните резерви на досегашните поколения към масовата социализация дигитализацията, роботизацията и виртуалността като базови цивилизационни характеристики и ценностни ориентации.

Естественият риск от поредното циклично цивилизационно преповтаряне на предозирването на технологизация едва ли може да застраши човечеството отвъд вече осъществените в доскоро немислими перспективи и мащаби биологични и социални експерименти, чиито последиствия едва започват да се появяват на повърхността на социалните процеси в хода на достигането им на прозрачност чрез новите медии. След като чрез дигитализацията журналистиката и фотографията се масовизираха, демократизираха и депрофесионализираха, предстои съвременното човешко ценностно съзнание да се справи с високотехнологичните си стремежи към непрестанна споделена локация и излъчване на ежедневието си в

реално време с доброволно споделяне на лична информация с риска от девалвация на идентичността.

Комуникациите и благоустройството без социалния си ореол на лукс и разточителство връщат потребителската бизнес култура и ценността на туристическата рекреативна мобилност в предмодерните исторически периоди, когато качеството на здравеопазването и нивото на социални грижи не е давало възможност на човечеството да премине ценностната граница на генната модификация неадекватна на реална социална потребност, чието търсене като продукт се налага като културна индустрия и застрашава цивилизационни устои. Футуристичните рефлексии в изкуството като отглас от продължителното културно творчество на ръба на социалната поносимост и конфликта днес не са достатъчни да осъществят ценностен скок от миналото към бъдещето, тъй като реалността изведнъж демонстрира несъстоятелност да разреши устойчиво проблемите на практиката.

ТРАНСПОРТ И КОМУНИКАЦИИ

Транспортните комуникации и инфраструктури са една от сферите, в които и чрез които основно се решават етичните общочовешки проблеми на миграцията, изолацията, снабдяването, благоустройството и регионалното развитие. Заедно с медиите и комуникационните технологии тези сектори са традиционно на първата фронтова линия в кризисни ситуации и неотменно подsigуряват ресурси, включително информация, в реално време като претърпяват и негативите идващи от парализирането на спорта и туризма с рекреативните и фестивалните събития като културни практики. След кризисното подобряване на качеството на управление на селищните обществени структури предстои да се повлияе и от повишаването на съзнанието за ключовата социална значимост на тези сектори, наред с медицината и промишлеността занемарени за сметка на експорт и емиграция.

Постоянната разработка на нови технологии за целите на транспортните комуникации, вкл. програмни продукти за роботиката, обединява значителен инженерен ресурс първоначално предназначен за

рискови сфери от отбраната през сигурността и здравеопазването до социалните грижи за хора в неравностойно положение (Sabev, 2020), (Karagyozev, 2019), включително и кризисно и пост-травматично.

Благоустройствените придобивки, които чрез бизнеса и масовото потребление навлизат трайно в бита и значимо променят културните навици на населението, в повечето случаи не биха се реализирали в глобален мащаб, ако не бяха проектирани в отговор на високо специализирани и тясно профилирани професионални нужди. Изобретенията и внедряванията, които успяват да променят света са иманентно заложиени в стремежа да се промени живота, воден от усърдието в социалните грижи за включването на неравностойни лица и групи с цел те да не застрашават материално и духовно обществото като цяло. Пандемията от 2020 недвусмислено демонстрира риска от застрашаване на благополучието на елитите при висока степен на нарушаване на егалитарния баланс, който забележимо очертава цивилизационни последици [Фиг. 1].

НАЗЕМЕН	ПОДЗЕМЕН	ВОДЕН И ПОДВОДЕН	ВЪЗДУШЕН	КОСМИЧЕСКИ
Снабдяване, сигурност, отбрана, туризъм	Заетост, туризъм	Снабдяване, туризъм, сигурност	Снабдяване, туризъм, комуникации и сигурност	Комуникации, сигурност, отбрана

Фиг. 1. Приоритети на обществения транспорт

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНИ ГРИЖИ

Поставени във фокуса на социокултурното завихряне на един сравнително кратък, наситен с послания и богат на данни и изводи кризисен период, секторите на здравните и социални грижи рискуват да бъдат травматизирани още повече, отколкото функционирането им е заплашено от условностите на постоянна и трайна икономическа криза и социалната трансформация. Безвъзвратно е пропусната и възможността за изобретяването на глокални културни решения за оптимизирано управление на сфера като медицината с толкова изявено научно, етично и обществено значение, на водеща местна традиция неадекватно подсигурана с ресурс за изпълнение на своите цели, включително и на социално възпитание на съзнание за

обществена хигиена надхвърлящо стандартите на третия свят. След щедрото приемане на свои и чужди имигранти в крайно затруднената социална система на страната и при условия на субсидиране на престижното българско медицинско образование чрез обучение на чуждестранни студенти и продължаване на традицията на подсигуряване на елитите на други страни, идва времето за внимание и към управлението на здравеопазването и благоустройството, които потенциално да дадат обозрими социални резултати. Фокусът на медицинските изследвания върху усъвършенстване на медицинската технология (Dimitrova, Lozanova, Lahchiev & Roumenin, 2012) изисква и адекватно съотнасяне към състоянието на здравеопазването.

Кризата в снабдяването и заетостта и пандемичните социални грижи като тест за обществена солидарност и консолидационни субкултурни тенденции

Продължителното пренебрегване на бедността, трудовата миграция и демографските проблеми в контекста на геополитически формации насочени към повишаването на глокалното благосъстояние чрез разрешаване на регионални кризи днес изглежда спешно намира изход от липсата на стабилност в екстремната пандемична ситуация. Ако при изкуствено създадените оптимални тестови условия за апробиране на рискови социални политики не се експлоатира потенциала на кризата да отчете измерими показатели и приоритизира сектори, в пост-травматичните условия на последвалата културна реабилитация това може да се окаже съвсем невъзможно. Тъй като в условия на завишен обществен натиск много от показателите за наблюдение и инструментите за работа в рутинни ситуации се оказват неадекватни, сега е моментът да се приложи опита на хората с увреждания и друго неравностойно положение. Привикнали, приспособили се и развили механизми за по-добро ориентиране в условностите на принудителния живот в изолация и постоянна ежедневна и дори рутинна необходимост от справяне с ограниченията на социалната дистанция и недостъпността на голяма част от социокултурните придобивки, които днес не са лукс за повечето хора

както се установява при конкретното проучване на достъпността (Sabev 2020), (Sabev, 2017), (Sabev, Georgieva-Tsaneva, & Bogdanova 2020), (Karagyozov, 2019) и въпреки трудностите да се премине към нов цивилизационен етап [Фиг. 2].

ТЕХНИЧЕСКИ И ТЕХНОЛОГИЧНИ ИНОВАЦИИ	АКСИОЛОГИЧНИ КУЛТУРНИ ТРАНСФОРМАЦИИ	ПРЕОРИЕНТАЦИЯ НА МАСОВИТЕ ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ
Компенсация на човешки ресурс изложен на здравен риск от замърсяване и заразяване	Информационно подсигуряване на културната трансформация осъществяване чрез технологични иновации	Разработка на компенсаторна стратегия за преодоляване на изоставането в социокултурното етичното осмисляне на иновациите
Роботизирана техника подлежаща на специализирано проектиране, производство, оптимално натоварване, ремонт и дезинфекция, социална адаптация	Обезопасяване на хуманни лични пространства от рисковете на неконтролирано роботизирано присъствие и намеса чрез усъвършенстване на комуникация човек-машина-социум	Компенсаторни механизми на моделиране на трудовия пазар и адекватна политика на релокация на човешки ресурс в здравеопазването и благоустройството
Функционално избягване на риска от дефицити на програмирането чрез интензивно събиране на данни в екстремни условия	Развитие на адекватни съвременни компетентности за управление и социализация на на роботизирани хардуерни и софтуерни технологични и ресурси	Ефективна прогностика на роботизираното програмиране и оптимална организация на релокацията на масови човешки ресурси от престижни и приоритетни икономически и обществени сектори

Фиг. 2. Обществени нагласи към поредна индустриална революция

ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Постояният през последните десетилетия риск за опазването на местното културно наследство в България поражда нехомогенни и понякога крайно противоречиви процеси на повишаване на общественото съзнание за съпричастност към общочовешките ценности. Неадекватността на местните към световните съвременни

стандарти за икономическо подсигуряване на човешките ресурси като носители на наследството и стожери на общественото благополучие е трайно предизвикателство с роля на социокултурен стимул за развитие. Непрекъснатите комплексни изследователски усилия проявени в система от културни инициативи показват резултатност значима и за приоритетните обществени сектори свързани с видимо благоустройство и обективно измеримо социално благополучие. Катастрофалните последици за глобалното здравеопазване по време на пандемията през март 2020 година се развиват в явен ущърб на икономиката, но още по-значителни могат да се окажат културните трансформации, които в бъдеще да се изтъкуват и като окуражаващи извън конкретния критичен контекст.

Надеждността на утвърдените и непосредствено определяните критерии и показатели на медицинската статистика при оперативното информационно подсигуряване на взимането на решения през този сравнително кратък времеви период протичащ в относително огромен мащаб на обществена значимост на пандемичните явления позволява очертаването на ценни междинни изводи още в непосредствения ход на така стеклите се извънредни събития, които е възможно впоследствие напълно да загубят социална актуалност. Вписването на българските социални обстоятелства в глобалната екстрена ситуация към края на април 2020 все още се оценява като репрезентативно и очакваният епидемиологичен ефект за страната на този етап се оценяват като прогнозирано положителни. Но какви модели в предстоящите седмици и месеци или година предстои да бъдат следвани, разработени и апробирани, все още е трудно да се предвижда и предлага. А това време е от особена важност като генериране на екстрени възможности за събиране на данни за медицинското програмиране и роботизацията, за тестване на иновативни решения, включително и във връзка с наследството.

Околната среда

Потенциалът на местното природно богатство за постоянна психофизична рехабилитация на човешкия ресурс чрез възможността

за общуването с естествената среда на населението и връщането към слабо населението територии още веднъж доказва своята същностно чужда ценност. Не по-малко от културното наследство, общуването с изкуството и цялото разнообразие от мотивация за туристическа мобилност, рисковата и високо ценена и постоянно проблематизирана връзка на хората с природата чувствително премества фокуса на съвременните иновационни търсения от напредъка на генното инженерство и рефлексии от социалното. Отнасянето на епидемията към дефицитите на регулацията на близостта с природата, рискът за изкуствено отглежданите животински видове, особено при изключенията от превантивните мерки на социална изолация за извеждане на домашни любимци и работата в земеделието и животновъдството, въпреки вредното обездвижване и невъзможността за излизане на чист въздух за хората и общия риск от претоварване на здравната система извеждат на преден план диагностичните процедури.

Завръщането на въздействието на природата в населените места като предпоставка за акултурация

Психофизичните измерения на безизходицата на принудителната социална изолация с ефекти аналогични на индивидуално и колективно поведение при бедствия и аварии трудно може днес да се изтъкува изцяло положително. Опасенията от социален експеримент, злоупотреби на мащабно глобално ниво и нови асоциални тенденции, които да бъдат преодолявани с цената на същностни ресурси за положителни придобивки достигат до паника, която причинява преразход на допълнителни усилия за обществено регулиране. Първоначалната неадекватност на емблематични обществени културни фактори с потенциал за консолидиращи функции постепенно преминава в изпълнение на очакваните отговорности и практически роли.

Неочакваните темпове и ефекти на нагледното експериментално компенсирание на самоубийственото замърсяване на природната среда и преустановяването на масовото непрекъснато унищожаване на природното наследство в екстремите пандемични

условия на глобална човешка изолация, същевременно поставят в остър психофизичен риск населението на земята, а въпреки непремерения риск от пренапрежение, показват завиден и непостижим в нормални условия спад на деструктивни социални явления като престъпността и конфликтите. Пропускането на шанса за научни измервания и изобретяване на креативни критерии и показатели за отчитане на непосредствения колективен и индивидуален ефект от извънредни мерки и изкуствено предизвикани явления обхваща широк социокултурен диапазон от фолклорни, през статистически до инфраструктурни спонтанни решения. Настоящите динамични идеи за промишлена революция, интернет на нещата, културните ефекти от добавените реалности, ръста и особеностите на роботизацията не само като сектор и практика, но и като вид призвание, възприятие и култура, новите комуникационни мрежи и технологии, вероятно са довели до предпарадигмално натрупване, което очертава нетрадиционен ремодернизационен ефект на цивилизационна след-постмодерна промяна, чието дефиниране е навлязло в напреднал дискуссионен етап нуждаещ се от екстремните обстоятелства на глобална криза или конфликт, които да изявят същностни културни характеристики скрити зад отделни маркери [Фиг. 3].

СОЦИАЛНА ЗНАЧИМОСТ НА ДОСТЪПНОСТТА НА ПРИРОДНАТА СРЕДА	ПРЕТОВАРВАНЕ НА МЕДИИ И КОМУНИКАЦИИ	ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО
Наличие, търсене и оптимална експлоатация на природни богатства	Увеличение и рисковете на информационния поток и комуникационните технологии	Шум, вибрации, радиация, климат, човекопоток, населеност, мобилност
Пиетет към хуманитарни и природни богатства, социално управление и демографски политики	Повишаване на дигиталната компетентност и практики на природосъобразен начин на живот и здравеопазване	Промислени отпадъци, рискови индустрии, транспортни комуникации, конфликти и бедствия

**Фиг. 3. Преосмисляне на социалните приоритети
на природното наследство**

Благоустройството и културното наследство

Спешното изпълнение на критериите за социална съобразност на голямо множество пренебрегвани до момента у нас условия на живот, общоприети в страните с висок икономически стандарт засяга необратимо и сектора на културното наследство в България. Въпреки недооценяването на риска в момент на криза и спешно изпълняване на противопандемични критерии, очакванията са приетите хигиенни мерки да продължат да се подсиуряват и след изтичане на ограниченията при постепенната отмяна на извънредното положение. Повишаването на този нов вид социална превантивна култура е базирано на по-реактивното и рефлексивно отчитане на редица психосоматични критерии, които към момента са били грубо незачитане, въпреки прякото им отношение към правозащитните подобрения при обществените усилия и държавни политики по благоустройството през последните десетилетия и все още живата памет за социалистическото организационно наследство след известен период на демократизационно отхвърляне на негативните аспекти на засиления планиран и централизиран културен контрол.

Пандемичната самоизолация е благоприятен момент за осъзнаване на социално ниво на ползите от масовото роботизирано наблюдение на ежедневните промени на психосоматични показатели на населението, включително усъвършенстването на предлаганите за целите на секторите на сигурността и търговията споделена локация и видеонаблюдение, което по този начин се превръща в живо мобилно картографиране и аудиовизуално излъчване и се поставя под въпрос неговата визия, мисия и ценности. Впечатляващия потенциал за социална подкрепа чрез новите възможности за постоянно наблюдение на трудовите дейности на редица професии, например в обществения транспорт, като и социално-консолидационните ползи от излъчване на живо на творческите процеси и изяви на културните и просветни дейци далеч не са същите като в кризисни ситуации. Критичните екстрени обстоятелства на дигитализация, виртуализация и роботизацията, макар и в определен момент ориентирани към твърде конкретни практични цели, показват значителен потенциал да повлияват проблемната

културна перцепция на множество нови практики и иновационни продукти като по-трайно ги пренасят от специфичната им мотивация за изобретяване, например с военно-разузнавателни цели или за специфични нужди на хора със затруднения и увреждания, а същевременно редуцират до необходимия разумен минимум резервите на хората поради опасения от редица рискове и злоупотреби.

Възможности за живото наследство и рискове за материалното

При създалата се екстрена и безпрецедентна глобална ситуация на пандемия, от една страна се изисква бърза културна реакция на изобретяване на нови практики, а от друга страна възможностите за повлияване на обществени климат със средствата на наследството и изкуството са изнесени изцяло онлайн. Преосмислянето на общността, мобилността, солидарността и комуникацията се осъществява на границата на културна конфликтност, каквато се разразява в църковните общности вследствие на необходимостта от мигновена и динамична общностна или субкултурна трансформация на утвърдените практики и норми. Например, в България духовенството е единственото съсловие в страната, което с риск за живота, имиджа на вероизповеданието, ресоциализацията на религията и безопасността на клир и паство, към началото на великденските празници все още отказва да носи предпазни средства на сакралното си работно място, което е едновременно и фокус на призвание и вероизповедание.

Част от хората също не приемат или са склонни да отстраняват предпазните си средства в светите места и по време на богослужение, в различна степен при отделните тайнства, ритуали, обичаи и рутинни навици, тъй като те нарушават изконната характерна символична образност и застрашават душевния комфорт на едни хора за сметка на готовността на други за рестрикции на деноминационните свободи. При това положение, ако се приеме като експериментално, може да се прогнозира как биха се посрещнали евентуални медицински измервания, колкото и да е аргументирана необходимостта им

(Bogdanova & Galabova, 2019). Тъй като у нас днес духовенството не изучава хигиена, както в миналото, а освен това, не е добре проучена възможността за адитивно и девиантно поведение, свързана с неправилна организация на положителните измерения на религиозността на социалната и по-специално, емоционалната интелигентност в контекста на църковния етнос и вероизповеданието (Nazarska & Shapkalova, 2018), (Nikolova, 2019) на практика възникват индивидуални и социални рискове.

Самото отслабване на рестрикциите на мобилността показва, че вариращите религиозни традиции на хигиена, профилактика, терапия и социална дистанция са поставени на изпитание от пандемията заедно с туристическите измерения на фестивалните практики. Рисковата дезинфекция на храмовете като донякъде действаща част музейните и религиозни места и повишаването на съзнанието на вярващите и туристите за обществена и лична хигиена безспорно е дългоочаквана социокултурна придобивка, която ще промени значително здравната култура на населението и благосъстоянието на страната като цяло. Но преди в комплексна глокална перспектива да се осъзнае това обстоятелство като цивилизационна промяна, необходимо е да се осъществи социално-психологична превенция, която да подsigури постепенната, макар и принудително екстрена и крайно динамична обществена промяна. С продължаване и отслабване на принудителната изолация очакваните мерки на адекватизиране на благоустройството предстои да надхвърлят по мащаб и качество първоначалното рутинно опазване на предметната среда от риска на negliжиране на опазването ѝ при неблагоприятни фактори на експлоатацията.

При масовите ограничения в придвижването и достъпа до природната среда, хората затруднени в рязката потребност да преосмислят житейските си приоритети и ежедневно си поведение и не успяващи навреме да компенсират редуцирането на креативните и рекреативни възможности и без друго затруднени от ниския икономически стандарт и социалната стратификация е възможно да понижат своето съзнание за материално културно наследство и да

преоткрийт и възсъздадат живото, където рискът от изкуственост не е по-малко значим и при подобряване на дигитализация и реално-виртуално присъствие [Фиг. 4].

ЖИВО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	НЕДВИЖИМО МАТЕРИАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	ДВИЖИМО МАТЕРИАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
Ограничаване на традиционните практики на образование, творчество, отдих и развлекателна индустрия	Приоритет на нерегламентирана дигитализация и виртуализиране на посещаемостта	Концептуална промяна във валоризацията на материалните обекти като средоточие на живо наследство в риск
Проблемна приоритетност на културните дейности за сметка на икономическата им ефективност и управляемост и в условия на криза	Редуциране на оптималната експлоатация и невъзможност за поддръжка на обекти и устойчиво развитие	Дилеми на представянето на статични материални ценности при повишена необходимост от динамизиране на сектора

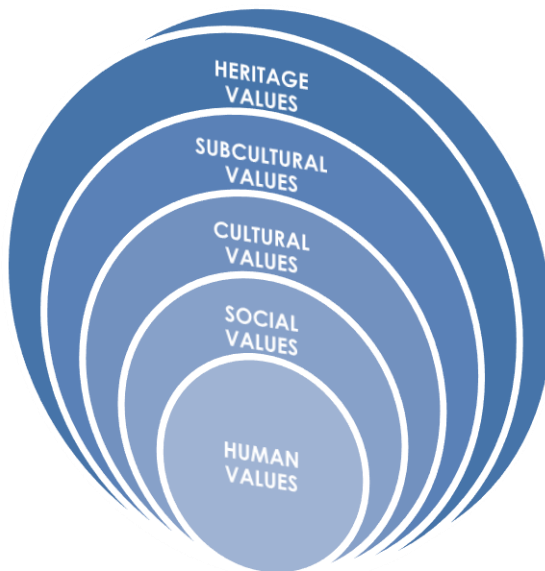
Фиг. 4. Критерии за критично съхранение на културно наследство

Медицинското програмиране и роботиката следват хода и особеностите на реалния живот с неговите потребности, но трудно могат да се усъвършенстват без абстрактните предпоставки на моделирането и създаването на изкуствен интелект, които изискват адекватна културна социализация като в същото време провокират хуманните ценности. Интердисциплинарните подходи на проучване на психосоматичните показатели на хора с увреждания за целите на медицината изискват не само съвместяване на комплексната трансдисциплинарна и транскултурна проблематика на инвалидността като модел за справяне с кризисни обстоятелства, с подходите на точните и естествените науки. Разгледаните актуални проблеми на културното осъзнаване на състоянието и нивото на ежедневната достъпност като комплексно и динамично приоритизирана ценност [Фиг. 5], оттам и като реална и актуална визия, мисия, нагласа, стратегия, политика и практика пряко касаят възможностите за повишаване на качеството на живот в глокален план и показват

необходимостта от предварително научно внимание към специфичното, което е малко вероятно да стане социална практика.

Фиг. 5. Степенуване на приоритети при повишаване на съзнание за ценности.

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

- Bogdanova, G.; & Galabova, L. (2019).** Mathematical Methods in Studying of Psychosomatic Parameters of Cultural Diversity on Medical Purposes. In: Zh. Nazarska & Sv. Shapkalova, Eds. Harmony in Diversity VI, 169-178, Sofia: Za Bukvite: O Pismeneh, ISSN: 2367-7899.
- Dimitrova, M.; Lozanova, S.; Lahtchev, L.; & Roumenin, C. (2012).** New Interface Technologies for Cloud Healthcare Services. – Compt. Rendus ABS, 65(1), 83–88, 6 p. IF = 0.219, ISSN: 1310-1331.

- Karagoyzov, I. (2019).** People with Disabilities: Solution or Problem. In: Zheorzheeta Nazarska and Svetla Shapkalova, Eds. *Harmony in Diversity VI*. 497-505, Sofia: Za Bukvite, ISSN: 2367-7899.
- Nazarska, Zh.; & Shapkalova, S. (2018).** Christian Sacraments and Religious Emotions: View on Religiousness in Contemporary Bulgaria. In: (Nazarska, Zh. & Sv. Shapkalova, Eds.) *Harmony in Diversity, V*. Sofia: Za Bukvite, 2018, 123–129, 7 p., ISSN: 2367-7899.
- Nikolova, S. (2019).** Religious Practices and Psychoanalysis (Neurosis and Ritual in Search of Truth and Harmonisation of Opposite Views on Religion). In: Nazarska, Zh. & Sv. Shapkalova, Eds. *Harmony in Diversity, VI*. Sofia: Za Bukvite, 2019, 162–168, 7 p., ISSN: 2367-7899.
- Sabev, N. (2017).** Beneficiality of Diversity: Analysis of Beneficiality and Accessibility in Regard of Disabled. In: Zh. Nazarska and Sv. Shapkalova, Eds. *Harmony in Diversity IV*, 459-466, Publisher: Za Bukvite: O Pismeneh, Sofia, Bulgaria, ISSN: 2367-7899.
- Sabev, N. (2020).** Computer Methods and Approaches in Research and Presentation of Knowledge on Web Accessibility of Disabled People (in Bulgarian). PhD Thesis. G. Bogdanova (supervisor). Sofia: Institute of Mathematics and Informatics, Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria.
- Sabev, N.; Georgieva-Tsaneva, G.; & Bogdanova, G. (2020).** Research, Analysis, and Evaluation of Web Accessibility for a Selected Group of Public Websites in Bulgaria, *Journal of Accessibility and Design for All*, 10(1), 124-160, 37 p., doi: 10.17411/jaccess.v10i1.215HC5, ISSN 213-7087.

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО: ОПАЗВАНЕ, ПРЕДСТАВЯНЕ, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ

CULTURAL AND
HISTORICAL
HERITAGE

PRESERVATION
PRESENTATION
DIGITIZATION

Съставители
Галина Богданова
Петко Ст. Петков

Editors
Galina Bogdanova
Petko St. Petkov

Материалите в сборника са обект на авторско право. Разрешава се безвъзмездното ползване на техни електронни/ хартиени копия само за лична употреба или обучение, при пълно цитиране на текущата страница и след писмена декларация от цитиращия за липса на търговски намерения. За копиране под друга форма, препубликуване или публикуване на сървъри се изисква писмено разрешение и/или заплащане.

This work is subject to copyright. Open and free of charge use of digital/hard copies of publications is granted only for personal or educational use, with full citation of the current page, and after written declaration of the quoting side for not-commercial intention. For any other reproducing types, re-publishing, photocopying, recording, or any other storage retrieval system/ server written permission and/or fee is required.

© Авторски колектив, 2020

© Authors` Group, 2020

Техническо редактори:
Николай Ноев
Калина Сотирова-Вълкова

Technical editors:
Nikolay Noev
Kalina Sofirova-Valkova

Научна поредица: том 6, брой 1 (8)/2020
Science series: vol. 6, issue 1 (8)/2020

www.math.bas.bg/vt/kin
ISSN: 2367-8038